

Randi Bergem

Frivillig og offentlig samarbeid

Ei oppsummering av studentane sine erfaringar med studiet

HØGSKULEN I VOLDA

**MØREFORSKING
VOLDA**

Prosjekttittel	Evaluering av studiet Frivillig og offentleg
Prosjektansvarleg	Møreforskning Volda
Finansiering	Høgskulen i Volda, Kontoret for etter- og vidareutdanning /KEV
Prosjektlei	Randi Bergem
ISSN	0805-8075
Distribusjon	http://www.moreforsk.no http://www.hivolda.no/fou

Notatserien er for ulike slag publikasjonar av mindre omfang, t.d. forprosjektnotat, foredrag, artikkelutkast o.a. Eit hovudføre mål med serien er å stimulere til publisering og fagleg debatt i miljøet. Spreinga går i hovudsak til fagmiljøet i Volda, til eksterne fagmiljø og personar som forfattar(ar) ønskjer kommentarar frå. Kvar forfattar er ansvarleg for sitt arbeid.

Innhald

Innhald.....	3
Innleiing	4
Litt om studenttalet og fråfall.....	6
Studentane sine erfaringar med studiet Frivillig og offentleg.....	7
Kvifor deltok dei på studiet?	7
Måloppnåing.....	7
Innhald.....	7
Organisering og gjennomføring av studiet.....	8
Oppfølging og rettleiing frå fagansvarlege og forelesarar	9
Punktvis oppsummering	9
Referansar.....	11

Innleiing

Høgskulen i Volda har i samarbeid med Helse Midt-Norge (ved KPI) og Kultur- og kyrkjedepartementet (KKD) utvikla eit høgskulestudium for leiarar i offentlege institusjonar som jobbar tett saman med frivillige organisasjonar, og for leiarar i frivillige organisasjonar som jobbar tett saman med det offentlege.

Studiet er sett saman av fire studieemne, som kvart gir 15 studiepoeng. Studieemna er:

- Leing i frivillig og offentleg samarbeid
- Prosjekt- og informasjonsarbeid
- Prosessamtalen og nettverksbygging
- Nærmiljøutvikling

Studiet er lagt opp slik at ein måtte ha gjennomført (med eksamen) det eine studieemnet før ein kunne ta det andre osv

Dei aller fleste studentane har vore i arbeid samstundes med at dei har gjennomført studieemna. I studieplanen er det også poengtert at problemstillingane som er i fokus i studiet skal kunne nyttast og relaterast til arbeidssituasjonen til studentane. Studiet har vore lagt på ved bruk av skriftlege nettleksjonar, gruppearbeid og individuelle oppgåver. Studentane har fått rettleiing på oppgåvene. Med unntak for ei obligatorisk oppstartsamling, har all undervisning, gruppearbeid og diskusjonar vore nettbasert (Classfronter).

Generelt for studieemna

Målgrupper for studiet er mellom andre:

- Leiarar ved lærings- og meistringssenter
- Leiarar ved avdelingar og institusjonar som samarbeider tett med brukarorganisasjonar
- Leiarar ved frivilligsentralar
- Leiarar i frivillige organisasjonar
- Offentleg tilsette som arbeider mot frivillig sektor

Erfaringsutveksling og nettverksbygging er ein vesentleg del av studiet. Såleis har det vore lagt til rette for at studentane skal kunne dele kunnskap og erfaringar med kvarandre.

Studiet er nettbasert med Classfronter som eit sentralt verktøy. I byrjinga av kvart studieemnet har det vore ei obligatorisk oppstartsamling.

Studieemne 1 – Leing i frivillig og offentleg samarbeid

Utgangspunktet for det første studieemnet er at det er viktig å forstå både korleis offentlege og frivillige organisasjonar fungerer og vert leia, og korleis prosessar i desse organisasjonane går føre seg. Sentralt i denne forståinga er kunnskap om kva verkemiddel ein kan nytte i leing. Studieemnet tek føre seg fem ulike grupper verkemiddel: Ideologisk leing, strategisk leing, administrativ leing, operativ leing og sjølvleing.

Studieemne 2 - Prosjekt- og informasjonsarbeid

Studentane skal utvikle forståing for og ferdigheiter i prosjektarbeid og effektiv informasjon til ulike målgrupper. Dei skal mellom anna arbeide med målgruppeanalyse, analyse av omverda, utarbeiding av informasjonsmateriell og relasjonsbygging med strategiske aktørar. Eitt av delmåla i studiet er nettverksbygging mellom dei ulike organisasjonane som

studentane representerer. Emnet skal gi grunnleggande forståing for korleis ein kommuniserer med einskildmenneske og grupper, og måtar for føremålstenleg kommunikasjon med ulike mottakarar. Gjennom prosjektarbeid finn ein fram til den beste måten å kommunisere med den aktuelle målgruppa. Kommunikasjon og prosjektarbeid blir derfor behandla saman i dette studieemnet.

Studieemne 3 – Prosessamtalen og nettverksbygging

Etter å ha gjennomført studieemnet Prosessamtalen og nettverksbygging skal studentane ha kunnskap om ulike prosessar og prosessreiskapar som gjer dei i stand til å velje prosess og grunnge denne ut frå føremålet med prosessen. Dei skal vere i stand til å leie samtalar og møte og kunne planleggje og sørgje for framdrift i prosessar. Kunnskapen i kurset skal elles gjere dei i stand til refleksjon og utvikling av eiga rolle i ein sosial kontekst.

Studieemne 4 - Nærmiljøutvikling

Målet med dette studieemnet har vore å gjere studentane meir kompetente til å sjå eigen organisasjon sin ståstad med tanke på å vere ein pådrivar og partner i nærmiljøutvikling, på bakgrunn av utviklingstendar, offentlig politikk og kulturelle endringar i samfunnet. Vidare skal studiet gjere studentane meir kompetente i si forståing for den type rasjonalitet som finst i den frivillige sektoren, kopla spesielt til deltaking i nærmiljøutvikling. Studentane skal også utvikle kompetanse til å analysere utfordringane som er i lokalsamfunnet, eventuelt i eigen organisasjon, og å planlegge og starte handling.

Dette studieemnet t er det fjerde og siste i studiet Frivillig og offentleg samarbeid og skal også kunne fungere som eit emne der dei tre føregåande studieemna vert sett inn i ein større samanheng.

Evaluering

Alle dei fire studieemna er evaluerte kvar for seg, med utgangspunkt i studentevalueringar, som er gjorde i Classfronter, etter at kvart studieemne er gjennomført. Møreforsking Volda har gjort analysar av data frå studentevalueringane (Bergem 2005, Bergem 2006a, Bergem 2006b og Bergem 2007). Samlenotatet, som her ligg føre, presenterer i liten grad data frå evalueringane, men dette er inngåande presentert i notata frå evalueringane av kvart studieemne (ibid).

Det var gjort eit forsøk på å få studentar som hadde fullført alle fire studieemna til å gje ei tilbakemelding som galdt heile studiet samla. Det var berre fire av 18 studentar, som etter purring/påminning, gav slik tilbakemelding. Deira erfaringar vert formidla i dette notatet, men elles er notatet først og fremst tufta på dei evalueringane som er gjorde av kvart enkelt studieemne. Dette notatet oppsummerer evalueringane av dei fire studieemna.

Litt om studenttalet og fråfall

Tabellen nedanfor viser studenttal på dei ulike studieemna.

Studieemne	Semester	Tal på studentar
Studieemne 1 Leiing i frivillig og offentleg samarbeid	Våren 2005	63
Studieemne 2 Prosjekt- og informasjonsarbeid	Hausten 2005	49
Studieemne 3 Prosessamtalen og nettverksbygging	Våren 2006	24
Studieemne 4 Nærmiljøutvikling	Hausten 2006	18

Som vi ser av tabellen, var det 63 studentar på det første studieemnet, 49 på det andre, 24 på det tredje og 18 på det fjerde. Fråfallet av studentar var størst etter det andre studieemne-prosjekt- og informasjonsarbeid. Av 49 studentar var det 25 som gav seg, dvs at det var vel halvparten av studentane som ikkje gjekk vidare til det tredje studieemnet. Ein student, som gav seg etter to studieemne, har i evalueringa av det andre studieemnet gitt denne kommentaren: *"Mange slutter etter 2. semester... dette bør HVO ta til etterretning og gjøre noe med. Da kan det jo hende at vi som slutter kommer tilbake og fullfører kurset senere."* Ein annan student, som ikkje slutta etter det andre studieemnet, hadde likevel synspunkt som på sett og vis stadfesta oppfatninga til nokre av dei som gav seg: *"Håper dere (ansvarlege ved HVO, min merknad) er bedre forberedt til neste semester. Føler vel av vi har vært prøvekluter."* Det er fleire kommentarar som tyder på at opplevinga av å vere prøveklutar vart ei dårleg erfaring for mange, som difor ikkje gjekk vidare.

Det finst ikkje spesifikk informasjon om årsaker til at folk ikkje går vidare frå det eine studieemnet til det andre, tredje osv. Det kan vere at nokre i utgangspunktet hadde planlagt å ta berre 15 eller 30 studiepoeng, men det er også grunn til å tru at fleire hadde tenkt å ta fleire studiepoeng, men avslutta studiet av ulike årsaker. Utifrå det som kjem fram i evalueringa, er årsakene truleg knytte både til forhold ved studiet og ikkje minst til situasjonen som oppstår når studiar, arbeid og familie skal kombinerast. For nokre var nettstudiar ei stor utfordring, for andre var det tida som ikkje strekte til, somme opplevde at studiet i for stor grad var retta mot dei som arbeider ved frivilligsentralar eller at studiet av andre grunnar ikkje var relevant for deira arbeidssituasjon.

Ein stor del av studentane har vore tilsette ved frivilligsentralar. I evalueringa av det første studieemnet viste det seg at det var relativt mange av dei som ikkje arbeidde ved frivilligsentralar heller ikkje svarte på kursevalueringa. Ei tolking kan vere at desse ikkje fann studiet relevant og/eller at det difor ikkje var aktuelt for dei å gå vidare til neste studieemne. Dette kan tyde på at studiet, både når det galdt innhald og organisering hadde mest appell til dei som arbeidde ved frivilligsentralane, og var mindre retta mot deltakarar frå andre sektorar, som lærings- og meistringssenter osv. Ein kommentar stadfestar dette:

Studiet dette semesteret (gjeld 2. studieemnet) har vært helt topp. Men når det er sagt, er det svært mye vinklet opp mot ledere i frivillighetssentraler. Kan Høgskulen i Volda tenke andre organisasjoner og Lærings- og meistringssentre når de velger ut sine målgrupper?

Studentane sine erfaringar med studiet Frivillig og offentleg

Kvifor deltok dei på studiet?

Utgangspunktet for deltaking på studiet, anten det har vore alle studieemna eller eitt eller to, har for dei aller fleste vore å auke den formelle kompetansen, kombinert med å bli tryggare og betre rusta i arbeidssituasjonen. På spørsmål om studiet har auka kompetansen deira, gir dei fleste uttrykk for at dette er tilfelle.

Måloppnåing

Mange av studentane opplever at kunnskap om ulike sider ved leiing, prosjektarbeid, nettverksbygging og nærmiljøutvikling har vore det som har hatt størst verdi i forhold til eige arbeid. Evalueringane av alle studieemna viser at det er stor grad av måloppnåing ved kvart emne, det vil seie at studentane gir uttrykk for at dei har fått meir kunnskap om og forståing for dei omgrepa og tilnærmingane som er sentrale i dei ulike studieemna.

Samarbeid mellom frivillig og offentleg sektor står i fokus for alle dei fire studieemna. Det er svært få studentar som seier at studiet har endra oppfatninga deira om dette. Men det er mange som nemner at dei gjennom studiet har vorte meir bevisste på kva som kan ligge i slikt samarbeid, og korleis dei kan arbeide for å etablere denne typen samarbeid. Såleis er det bra samsvar mellom studentane sine vurderingar og dette målet med studiet.

Innhald

Det vert framheva som svært nyttig at studiet klarte å formidle at føremålstenleg samarbeid mellom frivillig og offentleg sektor føreset forståing for begge sektorane. Ei som tok alle studieemna har dette å seie:

Vi som ledere i frivilligsentraler er ofte i en samarbeidssituasjon med begge sektorer, og vi må og skal ha forståelse for begge parter vi forholder oss til. Vår rolle blir ofte litt mellom barken og veden, og det er viktig at vi er bevisste på hvilke prosesser vi er en del av. Synes studiet ga oss mye nyttig kunnskap om dette.

Studentane som fullførte alle fire studieemna trekkjer mellom anna fram slike poeng når dei vert spurde om kva som har vore bra med studiet.

Mange poengterer også at studiet har gitt kjennskap til og kunnskap om ulike reiskapar som er relevante arbeidsverktøy, som til dømes prosjektleiing, prosessleiing, marknadsføring osv.

For dei studentane som har fullført heile studiet har innhaldet i kvart av studieemna vore opplevd som relevant for eigen arbeidssituasjon. Fleire studentar, særleg på dei to første studieemna, har i større grad opplevd at innhaldet i studiet, både det som er formidla i nettleksjonar og i pensum/litteratur, ikkje har vore særleg relevant for deira arbeidssituasjon. Som nemnt tidlegare, gjeld dette særleg dei som ikkje arbeidde ved frivilligsentralar.

Evalueringa tyder på at ein bør sjå nærare på innhaldet i nettleksjonane, men evalueringa gir ikkje eintydige svar på kva det er ved nettleksjonane som bør justerast. Det vert nemnt at nokre nettleksjonar var prega av hastverk og at innhaldet i stor grad var teke ut av bøkene som var pensum. På den måten vart nettleksjonane lite inspirerande.

I evalueringa av kvart av studieemna har det ikkje vore spurt spesielt om kva erfaringar studentane har hatt med pensum/litteratur. Men gjennom oppfatningar som er formidla i tilknytning til andre sider av studiet, har det også vore sagt noko om pensum/litteratur. På det første studieemnet (Leiing i frivillig og offentleg samarbeid) var det mange som meinte at litteraturen om leiing var for mykje bedriftsfokusert. I tilknytning til det fjerde studieemnet (Nærmiljøutvikling), vert det kommentert at noko av litteraturen var lite fengande og lite relevant, og at eitt av kompendia var uoversiktleg og vanskeleg å lese (lita skrift osv). Vidare vert det sagt at tema i litteraturen burde femne fleire organisasjonsformer, og ikkje berre har fokus på det som var mest relevant for frivilligsentralane.

Organisering og gjennomføring av studiet

Kvart studieemna har byrja med ei obligatorisk oppstartsamling. Oppstartsamlinga var viktig for mange, og ein seier det slik:

Oppstartsamlinga var viktig for å komme i gang, sette seg inn i stoffet, snakke med de andre studentene og finne samarbeidspartnere i vidare arbeid. Det var fint å treffe forelesere, lærere og studenter i levende live. Innføring i de ulike emnene var grunnleggende for resten av studiet for meg.

Det fagleg innhaldet vert formidla på ein annan måte her enn gjennom nettleksjonane, og for mange er det på oppstartsamlinga mykje av grunnlaget for den vidare aktiviteten på studiet vert lagt, som deltaking i diskusjonar på nettet, kollokviégrupper osv. Sjølv om oppstartsamlinga for dei fleste har vore oppfatta som viktig, er det somme som spør om ho treng å vere obligatorisk. Elles er det også slik at oppstartsamlinga var aller viktigast på det første studieemnet og oppfatta som noko mindre viktig på dei neste studieemna.

Når det gjeld måten å organisere og gjennomføre studiet på elles, er det fleire ting som bør vurderast. Det er særleg knytt til bruken av Classfronter. Mange følte dei ikkje hadde fått nok opplæring i dette, og at dei difor ikkje meistra det godt nok til å få det beste ut av studiet. Mellom anna var det mange som meinte at diskusjonane blant studentane ikkje vart gode, og/eller at studentane i altfor liten grad brukte Classfronter til diskusjonar om fag og andre forhold knytte til innhaldet i studiet. Ein student seier det slik: *"Classfronter var ikke dynamisk nok. Ingen orket å diskutere ved hjelp av dette hjelpemiddelet. Det ble for ensomt og tamt."* Fleire etterlyste også fagansvarlege og andre forelesarar i slike diskusjonar.

Mange opplever fleksibiliteten som nettstudiar gir som svært positivt, og har nettopp vore det som gjorde det mogleg for dei å ta eit studium. Men for nokre har dette vore ei av utfordringane med studiet. Vårt inntrykk er at nettbasert studium vart for krevjande og einsamt for somme. Noko som førte til at det ikkje vart meir enn eitt studieemne for dei.

Tidsplan og oppfølging av denne er særleg viktig for ei studentgruppe som skal kombinere studiar med arbeid og familie. Dei må planlegge semesteret i god tid og det er lite rom for store endringar undervegs utan at det skapar vanskar. Mange studentar erfarte at undervisningsplanar dei fekk ved semesterstart gjennomgjekk til dels store endringar i løpet av semesteret. Nettleksjonar kom ikkje til avtalt tid, tidsfristar vart endra osv. Somme måtte søke om permisjon frå arbeid ved eksamenar, men måtte gå tilbake på dette fordi tidsplanen vart endra. Slikt skapte vanskar og førte til frustrasjonar i studentgruppa, og ein student sa det

slik: "En halvårsplan bør følges, og man tåler noen endringar, men ikke at halvårsplanen ikke holder mål."

Gruppearbeidet har vore svært nyttig for nokre, men vanskeleg for andre. Somme fann ingen det var naturleg å vere på gruppe saman med og miste såleis litt av gevinsten ved deltaking, som nettopp har vore å danne nettverk med andre studentar. Ei løysing kan vere at dei ansvarlege for studiet organiserer gruppene, slik at gruppedanninga ikkje heilt og fullt vert opp til studentane sjølve.

Oppfølging og rettleiing frå fagansvarlege og forelesarar

Oppfølging frå fagansvarlege og forelesarar vert etterspurt. Rettleiing og fagleg oppfølging er sider ved studiet som kjem dårlegare ut i evalueringa enn andre sider. Det gjeld fagleg rettleiing på oppgåver, og det gjeld rettleiing med tanke på form knytt til arbeidskrav, eksamen osv.

Når det gjeld rettleiinga, viser evalueringa at det er få som er godt nøgde med denne. Dette har kome til uttrykk i tilknytning til evaluering av alle dei fire studieemna. Det ser også ut til at ein bør vurdere å gjere noko med oppgåvene som studentane skal skrive i løpet av studiet. Mange sakna meir informasjon og tilbakemelding/rettleiing på desse. Somme har ikkje skrive tilsvarande oppgåver tidlegare og er usikre når det gjeld kva som er forventa både med tanke på form og innhald.

Punktvis oppsummering

Nedanfor følgjer ei punktvis oppsummering, som også inneheld nokre tilrådingar for vidare arbeid med studiet.

- Oppstartsamlinga er viktig. Men treng samlinga å vere obligatorisk?
- Dei som har gjennomført studieemnet opplever auka bevisstgjerung og at dei er blitt tryggare i leiarrolla og i arbeidssituasjonen meir generelt.
- Nettstudiar gir og ein sjanse til å studere som ein kanskje elles ikkje ville hatt, men det er også krevjande. I kor stor grad skal kurset vere nettbasert?
- Studiet har gitt deltakarane relevante arbeidsverktøy, som til dømes kunnskap om prosjektleiing, prosessleiing, marknadsføring osv.
- Studiet har formidla at føremålstenleg samarbeid mellom frivillig og offentleg sektor føreset forståing for begge sektorane. For mange av studentane har dette vore ein svært viktig lærdom av studiet.
- Oppfølginga frå høgskulen si side har vore bra, men tidsplanen (undervisningsplanen) vart ikkje alltid følgt. Dette skapte vanskar for nokre, som hadde lagt opp sine arbeidsperiodar utifrå kva tid nettleksjonar osv etter planen skulle leggest ut.
- Det må bli betre og tydelegare informasjon om tidsfristar og formkrav, og om kva som er forventa i arbeidet med oppgåver og arbeidskrav.
- Ein må prøve å unngå store endringar i tidsplanar fordi studiet er retta mot ei studentgruppe som i stor grad må planlegge semesteret i god tid med tanke på arbeidssituasjon/arbeidsplass og fordi dei fleste har familie.
- Classfronter fungerer ikkje tilfredsstillande. Det gjeld særleg med tanke på diskusjonar og utveksling mellom studentar og mellom studentane og høgskulen (fagansvarlege og andre).

- Det må leggest til rette for meir aktivitet på nettet (gruppearbeid, diskusjonar, oppgåver osv) dersom dette skal vere eit godt nettstudium.
- Deltaking frå forelesarar og fagansvarlege i diskusjonar på nettet er nødvendig.
- Det har vore vanskeleg å få gruppearbeidet til å fungere godt for alle, ikkje minst har dette samanheng med at det er eit nettstudium og at den geografiske spreininga blant studentane er stor. Somme meiner at dei ansvarlege ved høgskulen burde lagt sterkare føringar på gruppesamansetjinga og på å medverke til større aktivitet på nettet.
- Det må gjerast grep retta mot at gruppearbeidet skal fungere best mogleg for fleire av studentane.
- Rettleiinga er ei side ved studiet som mange av studentane meiner kunne vore betre. Men det må også nemnast at fleire studentar generelt er nøgde med oppfølginga frå dei ansvarlege.
- Det bør leggest til rette for meir og betre rettleiing og fagleg oppfølging av studentane.
- Organisering av og innhaldet i nettleksjonane må vurderast på alle studieemna.
- Informasjon og tilbakemeldingar til studentane må tenkast nøye gjennom:
 - Presis og tydeleg tilbakemelding, og ikkje til ein og ein student over telefon.
 - Det er stort behov for at nettleksjonane vert lagde ut til rett tid.
 - Det er ønskeleg med enkle, konkrete oppgåver knytte til nettleksjonane.
 - Nettleksjonane bør vere meir strukturerte og kvalitetssikra av fagansvarlege.
 - Dersom studiet skal vere føremålstenleg for alle grupper som arbeider i feltet frivillig-offfentleg, har det så langt vore for mykje retta mot arbeid ved frivilligsentralar.
 - Meir nyansert faglitteratur (litt for mykje bedriftsrelatert) og betre kvalitetssikring av valet av pensum.

Referansar

Bergem, R (2005): *Leiing i frivillig og offentleg samarbeid. Evaluering av eit studieemne.* Notat 10/2005. Møreforskning Volda/Høgskulen i Volda

Bergem, R. (2006 a): *Prosjekt- og informasjonsarbeid. Evaluering av eit studieemne i kurset Frivillig og offentleg.* Notat 2/2006. Møreforskning Volda/Høgskulen i Volda

Bergem, R (2006 b): *Prosessamtalen og nettverksbygging. Evaluering av eit studieemne i kurset Frivillig og offentleg.* Notat 7/2006. Møreforskning Volda/Høgskulen i Volda

Bergem, R (2007): *Nærmiljøutvikling. Evaluering av eit studieemne i kurset Frivilleg og offentleg.* Notat 2/2007. Møreforskning Volda/Høgskulen i Volda.